

Zdravotné znevýhodnení a súčasná legislatíva a prax

URČENÉ VZDELÁVACÍM INŠTITÚCIÁM

Na realizáciu životných cieľov a aktivitu každého jednotlivca je nevyhnutnosťou „zdravie ako stav úplnej fyzickej, psychickej a sociálnej pohody, ktorý je výsledkom súladu vzájomného pôsobenia organizmu a prostredia“.

Avšak aj zdravý človek sa môže stať v okamihu osobou so zdravotným postihnutím dočasne alebo natrvalo. Mnohokrát si človek uvedomí hodnotu svojho zdravia len „vďaka“ chorobe. Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) v spolupráci so Svetovou bankou (WB) uvádza, že asi 15 % svetovej populácie – t.j. viac ako 1 miliarda ľudí žije s nejakou formou zdravotného postihnutia a 50 % z nich je starších ako 60 rokov. Približne 2 až 4 % majú takú formu postihnutia, ktorá významne obmedzuje ich

každodenný život. V Európskej únii (EÚ) trpí nejakou formou zdravotného

Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) v spolupráci so Svetovou bankou (WB) uvádza, že asi 15 % svetovej populácie – t.j. viac ako 1 miliarda ľudí žije s nejakou formou zdravotného postihnutia a 50 % z nich je starších ako 60 rokov. Približne 2 až 4 % majú takú formu postihnutia, ktorá významne obmedzuje ich každodenný život. V Európskej únii (EÚ) trpí nejakou formou zdravotného postihnutia od mierneho po závažné okolo 80 miliónov ľudí, t.j. každý šiesty človek EÚ, avšak vzhľadom na starnutie obyvateľstva EÚ sa očakáva, že tento počet sa bude neustále zvyšovať až na cca 120 miliónov. Veľmi často väčšina týchto osôb nemá vôbec možnosť zúčastňovať

sa spoločenského a hospodárskeho života, a to nielen z dôvodu fyzických alebo iných prekážok (bariér), ale častokrát aj z dôvodu diskriminácie.

RAY" (2004)

Biografický portrét slávneho hudobníka Ray Charlesa, ktorý oslepol v mladom veku. Ukazuje jeho boj s touto ťažkou zmenou v živote a jeho vzostup k hudobnej sláve.

Pri realizácii občianskych a politických práv majú osoby so zdravotným postihnutím obdobné problémy ako aj ostatní spoluobčania v danom štáte. V 21. storočí v prípade realizácie hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv je ich situácia oveľa komplikovanejšia z dôvodu fyzických alebo iných prekážok, ktoré spočívajú najmä v nedostatočnej kompenzácii ich zdravotného postihnutia, alebo dokonca v priamej alebo nepriamej diskriminácii prejavujúcej sa najmä v oblasti zamestnávania, vzdelávania, bývania, ako aj v (ne)dostupnosti verejných služieb, dopravy, atď.

Ochrana ľudských práv osôb so zdravotným postihnutím je obsiahnutá priamo v ústavnom zákone č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd (ďalej len „Listina“) ako ústavný zákon Federálneho zhromaždenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky. V zmysle čl. 1 Listina vychádza z nedotknuteľnosti a univerzálneho charakteru ľudských práv a v súlade s tým štát uznáva, prehlasuje a vytvára podmienky na ich realizáciu a potvrdzuje ich nescudziteľnosť a nezrušiteľnosť.

ANTIDISKRIMINAČNÝ ZÁKON

Významným prameňom práva upravujúcim oblasť týkajúcu sa osôb so zdravotným postihnutím je aj zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov.

Tento zákon vymedzuje základné pojmy, ako napr. pojem „diskriminácie“, pojmy „priamej i nepriamej diskriminácie“, pojem „obťažovanie“, ako aj pojem „neoprávnený postih“. Zároveň vymedzuje prípady „prípustného rozdielného zaobchádzania“.

Napr. diskrimináciou z dôvodu zdravotného postihnutia nie je objektívne odôvodnené rozdielne zaobchádzanie, ktoré spočíva v ustanovení podmienky zdravotnej spôsobilosti na prístup k zamestnaniu alebo podmienky na výkon určitých činností v zamestnaní, ak to vyžaduje povaha tohto zamestnania alebo činnosti. V zmysle novely účinnej od 1. apríla 2013 sa za diskrimináciu nepovažuje ani prijatie dočasných vyrovnávacích opatrení orgánmi verejnej správy alebo inými právnickými osobami smerujúcich k odstráneniu znevýhodnení vyplývajúcich z dôvodov rasového alebo etnického pôvodu, príslušnosti k národnostnej menšine alebo etnickej skupine, rodu alebo pohlavia, veku alebo zdravotného postihnutia, ktorých cieľom je zabezpečiť rovnosť príležitostí v praxi.

Za dočasné vyrovnávacie opatrenia sa považujú najmä opatrenia zamerané na odstránenie sociálneho alebo ekonomického znevýhodnenia, ktorými sú nadmerne postihnutí príslušníci znevýhodnených skupín, ako aj opatrenia spočívajúce v podporovaní záujmu príslušníkov znevýhodnených skupín o zamestnanie, vzdelávanie, kultúru, zdravotnú starostlivosť a služby a taktiež oprávnenia, smerujúce k vytváraniu rovnosti v prístupe k zamestnaniu, vzdelávaniu, zdravotnej starostlivosti a bývaniu, a to najmä prostredníctvom cielených prípravných programov pre príslušníkov znevýhodnených skupín alebo prostredníctvom šírenia informácií o týchto programoch alebo o možnostiach uchádzať sa o pracovné miesta alebo miesta v systéme vzdelávania.

NEPRIAZNIVÁ SOCIÁLNA SITUÁCIA

je ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy

- a) z dôvodu nezabezpečenia nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb,
- b) pre svoje životné návyky, spôsob života, závislosť od návykových látok alebo návykových škodlivých činností,
- c) pre ohrozenie vývoja z dôvodu zdravotného postihnutia, ak ide o dieťa do siedmich rokov veku,
- d) pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav,
- e) z dôvodu, že dovŕšila vek potrebný na nárok na starobný dôchodok
- f) pre výkon opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
- g) pre ohrozenie správaním iných fyzických osôb (t.j. domáce násilie, rodovo podmienené násilie alebo násilný trestný čin) alebo, ak sa stala obeťou správania iných fyzických osôb, alebo
- h) pre zotrvávanie v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby.

MINISTERSTVO PRÁCE,
SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EURÓPSKA ÚNIA

Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

MINISTERSTVO PRÁCE,
SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

MINISTERSTVO PRÁCE,
SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE